

Магістр 1 року навчання
факультету обліку і аудиту ХНЕУ

ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ У СФЕРІ РЕГУЛЮВАННЯ ТУРИЗМУ

Анотація. Розглянуто поняття туризму і нормативно-правові акти, які регулюють діяльність у даній сфері. Досліджено основні напрями політики держави щодо регулювання туристичної інфраструктури та проблеми, що виникають. Запропоновано напрями вдосконалення туризму в Україні.

Аннотация. Рассмотрены понятие туризма и нормативно-правовые акты, которые регулируют деятельность в данной сфере. Исследованы основные направления политики государства по регулированию туристической инфраструктуры и проблемы, которые возникают. Предложены направления совершенствования туризма в Украине.

Annotation. The concept of "tourism" and regulatory legal acts that govern the activities in the area are discussed. Also the main directions of state policy on regulating the tourism infrastructure and the arising problems have been studied. The directions of tourism improvement in Ukraine have been offered.

Ключові слова: туризм, політика, туристична інфраструктура, туристичний бізнес, турист.

У сучасних умовах все більша частина громадян нашої країни користується послугами туристичних операторів, для того, щоб відпочити як в межах України, так і за кордоном. Оскільки туризм стрімко розвивається, він приносить значні доходи. Проте розвиток туристичної індустрії неможливий без втручання держави шляхом створення програм розвитку даної галузі, а також нормативного забезпечення діяльності. Саме недосконалість даної системи в нашій державі й обумовлює актуальність теми та потребує більш детального вивчення для розробки рекомендацій.

Вивченням особливостей формування та функціонування механізму державного регулювання туристичної галузі, розробкою напрямів його вдосконалення займалися такі вітчизняні вчені, як: Донченко Л. М., Жадько К. В., Захарова С. Г. та ін. [1 – 3]. Проте дане питання розглянуто не повною мірою, і залишився ряд проблем, які потребують вивчення та вирішення.

Метою дослідження є вивчення особливостей політики нашої держави у сфері регулювання туризму.

Об'єктом дослідження є діяльність у туристичній галузі.

Предметом дослідження є державна політика в сфері регулювання туризму.

Для нормального функціонування і роботи тієї чи іншої галузі необхідно забезпечити її нормативно-правовою базою, яка дозволить організувати роботу правильно і буде спрямована на задоволення потреб споживачів і захист їх прав. Тому слід розглянути детальніше питання щодо туризму в Україні.

Основоположником сучасного туризму вважається Томас Кук, який у 1843 році організував тур залізницею для 570 людей у сусіднє місто. Успіх переріс у туристичний бізнес. Саме Кук домігся вагомих групових знижок на перевезення та інші туристичні послуги. З 1856 року подорожі Європою стали регулярними та ввійшли до моди, було створено туристичне агентство Кука та його філії в інших країнах [4, с. 22].

Отже, туризм це – тимчасовий виїзд особи з місця постійного проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових чи інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності в місці перебування [5, с. 312].

Уперше незалежна Україна заявила про себе як про самостійного партнера на ринку туризму на Варшавському туристичному ярмарку і туристичному салоні в Познані в 1993 році, уклавши понад 300 контрактів, переважно з приймання туристів у країну [6, с. 701].

Поняття "туризм" охоплює систему трьох взаємопов'язаних елементів: географічний компонент, турист і туристична індустрія [7].

Вихідним моментом створення й розвитку економічної системи сучасної сфери туризму є задоволення туристичних потреб, що лежать в основі попиту на туристичні послуги. Задоволення цього попиту здійснюється через систему пропозиції туристичного продукту на ринку.

Туристичний бізнес виступає єдиною економіко-технологічною системою формування й реалізації туристичного продукту з метою задоволення попиту на туристичні послуги. Він охоплює чотири основних елементи:

- 1) виробництво туристичних послуг;
- 2) комплектування туристичного продукту;
- 3) реалізація туристичного продукту або окремої послуги;
- 4) споживання туристичного продукту (послуги) [7].

Туристична послуга в економіко-технологічній системі бізнесу виступає товаром, а суб'єкт туристичної діяльності – підприємницькою структурою, що створює, пропонує і реалізує на ринку ці послуги споживачам, тобто туристам.

Окрема туристична послуга (розміщення, харчування, транспортування, екскурсії, побутові послуги, культурно-видовищні заходи, спортивні, рекреаційно-оздоровчі послуги тощо) може задовольнити тільки якусь конкретну потребу туриста, а не комплекс його потреб. Тому виникає об'єктивна необхідність об'єднання всіляких за призначенням туристичних послуг у єдиний комплекс, який прийнято називати туристичним продуктом. Необхідність формування комплексу туристичних послуг у вигляді продукту з метою задоволення потреб туристів стала основою створення таких підприємницьких структур, як туристичні оператори та агенти (дилери).

Що ж стосується правового регулювання туристичної діяльності в Україні, то основним документом є Закон України "Про туризм" [8]. Він встановлює загальні правові, організаційні, виховні та соціально-економічні принципи реалізації державної політики України в області туризму. Також дана сфера діяльності регулюється такими документами: Законом України "Про курорти", Наказом Президента України "Про деякі заходи щодо розвитку туристичної та курортно-рекреаційної сфери України", Наказом Президента України "Про заходи щодо забезпечення реалізації державної політики у галузі туризму", Наказом Президента України "Про заходи щодо розвитку туризму і курортів в Україні", Наказом Президента України "Про підтримку розвитку туризму в Україні" та ін. [9].

У результаті здійснення певних змін у структурі державної влади в Україні з 2011 р. основним профільним органом, що регулює сферу туризму в Україні, є Міністерство інфраструктури України. Відповідно центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері туризму та курортів, є Державне агентство України з туризму та курортів (Держтуризмкурорт України) [10]. Серед напрямів його діяльності найбільш пріоритетними є такі:

- забезпечення розвитку в'їзного та внутрішнього туризму, курортів;
- децентралізація, підтримка місцевих ініціатив у розвитку туризму;
- поширення інформації про Україну та її туристичні можливості на міжнародному туристичному ринку та всередині держави;

- організація створення загальнодержавної інформаційної мережі у туристичній і курортній сферах;
- підтримка різних форм міжнародного кооперування в сфері міжнародного туристичного обміну.

Державне регулювання сфери туризму в Україні здійснюється в трьох основних напрямках: законодавчому, адміністративному та економічному, кожний з яких передбачає виконання низки завдань певними органами державної влади.

Законодавчі напрями регулювання сфери туризму, в першу чергу, полягають у розробці й прийнятті ефективної, діючої нормативно-правової бази, що містить норми щодо організації діяльності туристичних підприємств, механізмів їх об'єднання шляхом налагодження партнерських відносин. Мають бути вдосконалені існуючі процедури ліцензування, сертифікації і стандартизації туристичних послуг, оскільки вони є недостатньо прозорими й об'єктивними, характеризуються наявністю певних обмежень та умовностей, не відповідають міжнародним нормам.

Доцільним є визначення на державному рівні необхідності здійснення ліцензування суб'єктів туристичного ринку відповідно до виду туризму. З метою активізації туристичної діяльності в межах країни необхідно передбачити норму щодо видачі суб'єктам ліцензій на право надання послуг в'їзного туризму лише за умов досягнення певного обсягу реалізації послуг у напрямках внутрішнього і в'їзного туризму [11].

Варто відмітити, що на сучасному етапі в нашій країні недостатньо розвинений міжнародний туризм. Причиною цього є незахищеність громадян з правової точки зору щодо якості послуг, що надаються.

Також в Україні достатньо місць для відпочинку іноземних туристів, але через відсутність якісного дорожнього покриття, недостатнє фінансування таких регіонів з боку держави перешкоджають розвитку бізнесу.

Важливою проблемою є невідповідність туристичних послуг, що надаються вітчизняними туроператорами міжнародним. У зв'язку з цим необхідно забезпечити навчання персоналу, нормативно закріпити вимоги щодо роботи туристичних фірм, а також організувати ефективне управління в регіонах, що дозволить розвивати туризм.

Дані заходи дозволять збільшити обсяги послуг, що будуть надаватися даними підприємствами і за рахунок податків будуть поповнювати бюджет нашої країни.

Важливою складовою розвитку туристичної інфраструктури є ефективна політика з боку держави щодо її регулювання. На сучасному етапі вона встановлюється на законодавчому, адміністративному та економічному рівнях. Проте кожен з них має ряд недоліків, які не були вирішені, що уповільнює розвиток даної сфери. Тому, необхідно здійснити ряд заходів, які сприятимуть розвитку туризму в Україні. На думку автора, до таких можна зарахувати: розробку законодавчої бази щодо захисту прав і гарантування якості послуг у сфері туризму іноземним громадянам, збільшення фінансування будівництва та ремонту доріг, здійснювати ліцензування діяльності відповідно до міжнародних стандартів.

Напрямами подальших досліджень у даній темі можуть бути особливості правового регулювання міжнародного туризму в Україні.

Наук. керівн. Часовнікова Ю. С.

Література: 1. Донченко Л. М. Проблеми та перспективи державної підтримки розвитку туризму / Л. М. Донченко, Н. П. Гостєва // Держава та регіони. – Серія "Державне управління". – 2010. – № 1. – С. 37–42. 2. Жадько К. В. Понятійне визначення механізмів державного управління міжнародним туризмом / К. В. Жадько // Держава та регіони. – Серія "Державне управління". – 2008. – № 3. – С. 72–76. 3. Захарова С. Г. Шляхи удосконалення державного регулювання туристичної сфери / С. Г. Захарова // Держава та регіони. – Серія "Державне управління". – 2008. – № 3. – С. 81–87. 4. Биржаков М. Б. Введение в туризм : учебник для студентов высших учебных заведений / М. Б. Биржаков. – [8-е изд.]. – М. ; СПб. : Издательский дом "Герда", 2006. – 510 с. 5. Гордієнко К. Д. Економічний тлумачний словник. Понятійна база законодавства України у сфері економіки / К. Д. Гордієнко. – К. : КНТ, 2007. – 360 с. 6. Финансово-кредитный словарь. Т. 2. – К-П / гл. редактор В. Ф. Гарбузов. – М. : Финансы и статистика, 1986. – 511 с. 7. Дядечко Л. П. Економіка туристичного бізнесу / Л. П. Дядечко. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 224 с. 8. Про туризм : Закон України від 15.09.1995 р. № 324/95-ВР із змінами і доповненнями [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2004. – № 13. – Ст. 180. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1282-15>. 9. Законодавча база України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua. 10. Україна. Президент. Про Положення про Державне агентство України з туризму та курортів : Указ від 08 квітня

2011 року № 444/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.mtu.gov.ua/uk/show/polozennja_turizm.html. 11. Чкан А. С. Державне регулювання сфери туризму в Україні [Електронний ресурс] / А. С. Чкан. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.